

„Művészet nélkül lehet élni, de nem érdemes”

Véltetően a fent idézett gondolatnak a szellemében is fogott kötete összeállításába Füleki Mihály, aki pályáját, életét a kultúra szolgálatában töltötte, és jelenleg nyugdíjasként, de még mindig az ifjak szellemének jobbításán, gyarapításán dolgozik. Munkája előszavában arról igazítja el az érdeklődőket, hogy kötetének anyaga „gondolatforgácsként” már évekkkel, évtizedekkel ezelőtt megfogalmazódott benne, ám most látta elérkezettnek az időt, hogy jegyzeteit, tanulmányait egy „csokorba” rendezve, a művészet központi gondolkörnek megfeleltetve adja közre. Miként egy járművezető eligazodását, célba érését segíti a modern kor egyik remek találmánya, a GPS, akként ajánlja alcímében „papíralapú GPS-ként” főként a középiskolások figyelmébe kötetét a szerző, hogy a benne foglaltak egyfelől betekintést nyújtsanak a művészet világába, másfelől jó irányba vezessék az ifjú korosztály tagjait. Ennek megfelelően osztja kötetének mondanivalóját tíz fejezetre, bár ebből kettő (*Valahogy mégiscsak el kéne kezdeni; Valahogy mégiscsak be kéne fejezni*) némi humorral fűszerezve, nem plusz információkat ad a tartalomhoz, inkább amolyan „szerzői magyarázkodásként” olvasható.

Füleki Mihály előljáróban a befogadói élmények csúcsának, a katarzisanak a pszichológiájáról ír, majd az ízlés milyenségéről szólva a giccs és a sznobság is értelmeződik sorai-ban. Anyanyelvünk és beszédkultúránk külön fejezetet kapott a kötetben, és ennek alfejezeteiben a szerző a témával kapcsolatos általános tapasztalatait, valamint a közművelődés divatnyelvének gyakorta a korszerűség és a szakmaiság köntösébe bújtatott „zagyaságait” tűzi tolla hegyére. Miként nyilvánulhat meg a kultúra a mindennapokban? – teszi fel ezt, a sokunk számára izgalmas kérdést, majd az empátia, a tolerancia, a presztízs, a vitakultúra témáira irányítja a figyelmet. Ezek a gondolkörök kínálnak a szerzőnek alkalmat arra, hogy elmélkedjen arról, mennyivel könnyebb lenne mindannyiunk élete, ha megértenénk egymást; milyen jó lenne, ha megtanulnánk annak a technikáját, miként lehet a másik felet „szóértésre” bírni, Mindez elsősorban is toleranciát feltételez, annak jelét, hogy tiszteletben tartjuk mások meggyőződését, még akkor is, ha mi éppen az ellenkezőjét gondoljuk. E tőről eredeztethető a vitakultúra a szerző által három „Sz” betűvel – szelektív hallás, szubjektív értelmezés, szenvedélyes reagálás – jelölt és jellemzett formai és tartalmi milyensége. Nemzeti kultúránk védelmezését is fontosnak tartja Füleki Mihály, aki betekintést enged az amatőr művészeti előadók világába, az aktív és közösségi művelődés műhelyeibe. Ennek gondolati nyomvonalán haladva az ifjú olvasó tájékozódhat a versmondáshoz szükséges alapvető tudnivalókról, miközben fogódzókat is kap az egyéb művészeti ágakban megszületett produkciók megítéléséhez, majd ezt követően az *Alapismeretek a művészeti ágazatok sajátosságairól* címmel a színházművészet, a zene, a képzőművészet és a filmművészet jellemzőivel ismerkedhet meg.

A VI. *Könyv, könyvtár, olvasó* című fejezet, vélhetően leginkább „éltető közege” a szerzőnek, hiszen maga is dolgozott könyvtárosként aktív éveiben; ennek okán kívülről és belülről egyaránt ismeri, ismerheti a napjainkban az olvasással kapcsolatban felmerülő gondolatokat, gondokat. A szakmát napi szinten foglalkoztató kérdések többek között: hogy a fogyasztói társadalom anyagi javakat, értékeket hajszoló világában miféle hasznot hajthat a könyv, az olvasás, valamint hogyan veheti fel a versenyt a nyomtatott, papíralapú információhordozó azokkal, a napi szinten használt elektronikus „kütyükkel”, amelyek a „Z” generáció életének nélkülözhetetlen elemeivé váltak. A szerző felteszi a kérdést: „*Az elektronikus kultúrabordozók tömeges előretörése idején nem anakronizmus-e a »Gutenberg galaxis« állásainak erősítésén fáradozni?*”. Csakhamar válaszol is rá; véleménye szerint „*a szórakozási és művelődési eszközök területén bekövetkezett forradalom új vívmányai a könyv és az olvasás néhány klasszikus tulajdonságával szemben nem tudnak versenyezni*”. Meggyőződésének alátámasztására agykutatók szakvéleményét is idézi, megerősítve ezáltal annak a tényét, hogy az emberi agy, a memória fejlesztésében milyen nagy jelentősége van az olvasásnak. Ennek megfelelően a könyvtárnak, mint művelődési alapintézménynek kiemelt szerepe van és lesz jövőben is a kultúra terjesztésében, a szépirodalom megismertetése okán pedig a művészeti nevelésben is. Alapvető célként jelöli meg a fiatalok minél nagyobb számú jelenlétét a könyvtárakban, hiszen a tudás, az érzelmi, erkölcsi értékek gazdagodása és eközben a közösséghez tartozás érzése az, amely a jövő generációját értő és érző emberekké formálhatja. Rövid történeti visszatekintésben ír a két évtizeden át tartó *Olvasó Népjárt* mozgalomról, amely a rendszerváltozás idejére már „megkopott”, ám számos, a művelődésügy szakemberinek irányításával újragondolt kezdeményezés bontakozott ki azóta, amelyek mindegyike a jövő nemzedékének szellemi épülését hivatott elősegíteni. A szerző mindezt még inkább tudatosítani kívánja olvasóiban, mert véleménye szerint ebben az értékrendi zavarokkal küszködő világban nagyon fontos, hogy mindegyik korosztály fölismerje és képviselni tudja a „*társadalmi megújulás művelődéspolitikai megfelelőjét, az olvasás mozgalmának új viszonyok közötti változatát*”. Az olvasóvá nevelés azonban soktényezős, komplex folyamat, amely a könyvtárosok tevékeny közreműködése mellett még gyakorló magyartanárok, olvasásszociológusok, pszichológusok és irodalmárok hozzáértő szakmai útmutatását is feltételezi. A könyvtáros szerepe kulcsfontosságú ebben a folyamatban, hiszen – mások mellett – a művelődés igényét és készségét fel kell ébresztenie, az ebből a szempontból „szunnyadó” társadalmunk tagjaiban, majd „tartósítani” kell az olvasásra való igényt, hogy végül napi szükségletté váljon az olvasás. Hiszen egy jövőért felelősséget érző nemzedék előremutató gondolkodása kizárólag az olvasóvá nevelés talaján bontakozhat ki.

A számos értékes gondolatot fölcillantó, módszertani kérdéseket is tárgyaló, amolyan „kiskatéként” is forgatható kötet könyvtárosok, tanárok, szülők és diákok figyelmére számot tartó kiadvány; érdemes az iskolai könyvtárakba beszerezni.

(Füleki Mihály: *Betekintés a művészetek világába*. Budapest, HM Zrínyi Térképészeti és Kommunikációs Szolgáltató Közhasznú Nonprofit Kft, 110 p.)

Bartók Györgyi